

Lataşiba • İrem Uşar

Resimleyen: Sadi Güran • Çocuk Kitaplar • Roman • 136 sayfa • Önerilen sınıflar: 3, 4, 5, 6
BİREY ve TOPLUM • ZAMAN ve MEKÂN • HAK ve ÖZGÜRLÜKLER
cesaret • farklılıklar • kehanet • fantastik • kütüphane • zıtlıklar • yasaklar • keşif • ötekileştirme • tektipleştirme

Ödüllü yazar **İrem Uşar**, zıtlıklar ve farklılıklar üzerine bir fantezi kurguluyor; yasak olanı keşfetmek için benzer duygularla yola çıkan iki çocuğun sıradışı macerasını yalın bir dille anlatıyor. Şiba'da yaşayan Dara da; Lata'da yaşayan Şlopger de, günün birinde kentlerini çevreleyen yüksek duvarların ardında ne olduğunu merak ederler. Katı kurallarla tektipleştirilmiş toplumlarda birbirinden habersiz büyüyen iki kahraman, çok önceleri ikiye bölünen Lataşiba'yı bir araya getirme girişimlerini etkileyici bir kurguyla aktaran romana, Sadi Güran'ın özgün renkli desenleri hayat katıyor. Hem çocukları hem de yetişkinleri farklılıklar ve ötekileştirme üzerine düşündüren modern bir masal.

Bir yanda Genişler'in kenti Lata'da yaşayan Şlopger; diğer yanda Darlar'ın kenti Şiba'da yaşayan Dara. Birbirinden habersiz iki çocuk. Genişler'in Lata'sında hayat yirmi top dondurma gibi; Darlar'ın Şiba'sındaysa her şey solucan gibi ince ve uzun. Eski bir kitap ve festivalde kendini gösteren bir gölge, Şlopger'le Dara'nın dikkatini çekince olan olur! Yaşamlarının ve kentlerinin sınırını belirleyen yüksek duvarın ardında ne vardır acaba?..

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- Şiba nasıl bir yer; halkı nasıl yaşıyor? Bu kentte neler yasak? Neden hiç hayvan yok? 11 yaşındaki Dara neden okuldan şikâyetçi; onu sıkı ne?
- 2- Veloser ve kozansör nasıl araçlar; ne için kullanılıyorlar? Dara neden kütüphanenin beş yüzüncü katına çıkmayı tercih ediyor? Siz o kadar yüksek bir katta olmak ister misiniz? Beş yüzüncü kattan aşağısı acaba nasıl görünür?
- 3- Dara kitaptaki resimde neyi fark ettiği için heyecanlanıyor? Yasak sayfadaki Darliya kim; kehaneti ne anlatıyor? Sizce bir kitap neden yasaklanır?
- 4- Darfil nasıl bir çocuk? Hangi suçtan dolayı okuldan uzaklaştırma cezası almış? Sizce bu yaptığı suç mu? Darfil ve Dara'yı bir araya getiren ne?
- 5- Darfil, "Görmek sadece gözle olmaz," diyerek Dara'ya ne anlatmak istiyor? Gözden başka neyle "görülür"? Bilge Yarasa duvarın diğer yakasındaki baca için neler söylüyor?
- 6- Dara ve Darfil'a kaza nedeniyle verilen cezayı haklı buluyor musunuz? Cam kurbağa sayesinde ne görüyorlar?
- 7- Lata nasıl bir kent; ne tür binalar inşa etmişler; Latanlar nasıl insanlar; neler yapıyorlar? İsimlerine örnek verir misiniz?
- 8- 80-81. sayfalardaki Lata And'ını okuyun; size nasıl geliyor? Her günü sürekli yatarak, yiyerek, uykuyla geçirmek sizce iyi bir şey mi?
- 9- Ay partisinde Latanlar ilk kez ne görüyor ve şaşırıyorlar? Şlopger, Parti Komitesi'nin açıklamasına inanıyor mu; neden? Sizce Hapurgen ve diğerleri neden hayalet kentin ne olduğunu araştırmıyorlar?
- 10- Ressam Bay Kuugen, Şlopger'e mesajını nasıl iletiyor, mesajda ne yazıyor? Şlopger biraz cesaret gösterince gölgesine ne oluyor?
- 11- Ressam Bay Kuugen renkleri ve ışığı nasıl açıklıyor? Lataşiba neden ikiye bölünmüş; kentin hikâyesi ne?
- 12- Şlopger ve Dara nasıl buluşuyor? Onların birlikteliği her şeyi nasıl değiştiriyor? Çilingir, değişimi kimlerin yaşayabileceğini söylüyor?

13- Sizce ilerleyen zamanlarda Lata ve Şiba kentlerinde neler olacak?

YARATICI ETKİNLİKLER...

Çalışmaların çoğu online / çevrimiçi ortamda, ekran başında da gerçekleştirilebilir.

- **El işi:** Herkes uygun bulduğu malzemeyi kullanarak, yuvarlak/geniş olanı dar, dar olanı da yuvarlak/geniş düşünmek kaydıyla, istediği bir şeyin oyuncığını yapsın. Örnek: Dar ve ince bir saat, tombul kalem, incecik kuş, yuvarlak/top gibi kitap, incecik ağaç, top gibi cep telefonu, incecik karpuz, top gibi solucan vb... Doğal biçimleri değişince şeylerin ne kadar farklı görüneceğini keşfedin. Yapılanları sınıfta oluşturacağınız "Lata ve Şiba Köşeleri"nde sergileyin.
- **Resimleme:** Öğrenciler 2 gruba ayrılınsın. Bir gruptakiler sokakları, binaları, insanları ile Şiba'yı, diğer gruptakiler de Lata'yı resimlesin. Bakalım, iki kent resimleri yan yana getirildiğinde nasıl bir zıtlık çıkacak? Bu zıtlık resimlerini de oyuncuların yer aldığı "Lata ve Şiba Köşeleri"nde sergileyin.
- **Tartışma:** Öğrenciler çember biçiminde yerleşsin. Hep birlikte hayal kurulsun: dünyada bütün kız/erkek çocukları, bütün anne-babalar, bütün giysiler, evler, arabalar, ağaçlar, çiçekler, kedi- köpek-kuşlar, meyveler, sebzeler tektip olsaydı neler yaşanırdı? Dünya bugünkü halinden nasıl farklı olurdu? Herkes önce gözlerini kapatıp hayal etsin, sonrasında bir örnek vererek fikrini söylesin. İlk aşama tamamlanınca ikinci aşamada farklılıkların-renkliliğin-çeşitliliğin dünyaya ve insanlara neler kazandırdığını örneklerle tartışın.
- **Örnekleme:** Öğrenciler isteklerine göre Şibanlar ve Latanlar olarak ikiye ayrılınsın. Üyeler yakalarına gruplarını simgeleyen bir rozet taksın. (Şibanlar üzerinde Şiba yazan ince uzun, Latanlar üzerinde kentlerinin adı yazan yuvarlak rozet takabilirler.) Gruplar karşılıklı sıralansın. Bir Şiban kendi özelliklerinden birini, karşısındaki Latan da aynı konuda kendi özelliğini söylesin. (Örnek: Bizim evlerimiz dar, yüksek; bizim evlerimiz geniş, tek katlı vb.) İki kent arasındaki farklılıklar ortaya çıksın. Karşılaştırma sonunda hep birlikte tekrarlanacak bir ders çıkarın. (Örnek: Ne yalnız dar ne yalnız geniş; en güzel dünya, yerine göre dar yerine göre geniş!)
- **Oyun:** Sınıfça, kendine hiç benzemeyen biriyle arkadaş olma oyunu oynayın. Herkes kendine çok farklı özelliklere sahip bir arkadaş hayal etsin. Dili, kişilik özellikleri, fiziki görünümü, teni, saçı, sosyal durumu, ailesi, olanakları kendinden çok farklı bu arkadaşın resmini yapsın. Ona bir isim versin. Herkes arkadaşını diğerleriyle tanıştırsın. Bu oyun sayesinde sınıfın öğrenci sayısı ikiye katlansın.
- **Gezi:** Sınıfça okul kütüphanesini ya da ilçe halk kütüphanesini ziyaret edin. Görevliyle kitap düzenini, kütüphaneyi kullanma sistemini ve kütüphanelerin neden önemli olduğunu konuşun. Sınıf kitaplığınız yoksa, edindiğiniz bilgiler ışığında kurmak için adımlar atın.
- **Atölye:** Önce eylemler listesi oluşturun. (Örnek: Karşıdan karşıya geçerken sağa sola bakmak, merak ettiği konuyu araştırmak, oynamasını bilmediği halde basket takımına girmek için mücadele etmek, korku filmi izlemek, terk edilmiş bir binaya girmek, ilk kez bir yemeği tatmak, hastayken dondurma yemek vb.) Bütün öğrenciler çember biçiminde otursun. Herkese sırayla listeden bir eylem verilsin ve "cesaret mi, aptallık mı?" diye sorulsun. Cevaplayan neden cesaret ya da aptallık olduğunu açıklasın. Bakalım cesaret diye bilinen neler aptallık, aptallık diye bilinenler de cesaretmiş?